

Compleet overzicht van tekstsoorten, tekstdoelen en tekstvormen

De belangrijkste tekstsoorten zijn: de uiteenzetting, de beschouwing en het betoog.

De belangrijkste tekstdoelen zijn: informeren (voor de beschouwing: opiniëren) en overtuigen.

Soms hebben teksten kenmerken van verschillende tekstsoorten. Noteer dan het hoofddoel.

Tekstvormen zijn voorbeelden van tekstsoorten. (Tekstsoort: groente/ Tekstvorm: bloemkool)

Noteer voordat je begint met een tekstverklaring altijd voor jezelf: OW, HG, Tekstsoort, Tekstdoel.

Tekstsoorten	Tekstdoelen	Tekstvormen	Uitleg	Opbouw
Uiteenzetting (=informatieve tekstsoort)	Informeren	Teksten die je iets willen leren/uitleggen/vertellen, kortom: deze teksten zetten iets uiteen. Zoals: nieuwsberichten, teksten in een schoolboek of brochure, handleidingen etc.	Deze teksten zijn objectief, zakelijk en feitelijk, controleerbaar. OW: noteer in één woord/ een aantal woorden (geen zin!) waarover je informatie krijgt. Bv: energievoorziening van de toekomst. De HG: in één zin noteren wat er precies over het onderwerp verteld wordt. Bv: uitleg welke nieuwe vormen van energievoorziening er zijn.	Inleiding: Introductie OW Kern: Uitwerking informatie Slot: Samenvatting
Beschouwing (= opiniërende /informatieve tekstsoort)	Opiniëren = een combinatie van informeren en een analyse van de bestaande voor- en nadelen en/of meningen die bestaan over het onderwerp.	Teksten die informatie geven met als doel je te laten nadenken over het onderwerp, zodat je zelf een mening kan vormen= opiniëren.	subjectief, genuanceerd (van verschillende kanten bekeken), persoonlijk (gezien vanuit diverse perspectieven). OW: noteer welk onderwerp van verschillende kanten bekeken wordt. Bv: energievoorziening van de toekomst. De HG: in één zin noteren welke kwestie ter discussie staat en van meerdere kanten bekeken wordt. Bv: de voor- en nadelen van diverse nieuwe vormen van energievoorziening.	Inleiding: Introductie OW Kern: Uitwerking Informatie en vanuit verschillende gezichtspunten visies op het onderwerp en deze visies worden ook met elkaar vergeleken. Slot: Conclusie/Samenvatting

Tekstsoort	Tekstdoel	Tekstvorm	Uitleg	Opbouw
Betoog (=overtuigende tekstsoort)	Overtuigen	Teksten waarin de schrijver je wil overtuigen van zijn mening en de schrijver heeft als doel ervoor te zorgen dat je aan het eind van de tekst zijn mening deelt, zoals: ingezonden brief, recensies, krantenartikelen op de opiniepagina etc.	subjectief, persoonlijk OW: noteer over welk onderwerp de schrijver een mening geeft. Bv. energievoorziening van de toekomst. De HG= standpunt van de schrijver (welke mening de schrijver over het onderwerp heeft). Bv: de schrijver kiest bijvoorbeeld voor één soort energievoorziening en beargumenteert zijn keuze. mening, standpunt, stelling= hetzelfde. We noemen een standpunt een conclusie als het standpunt in het slot staat.	Inleiding: Standpunt Kern: argumenten+ subargumenten (onderbouwing van de argumenten), eventueel: tegenargumenten en weerleggingen Informatie waar nodig Slot: standpunt=conclusie (soms een aansporing)
	Andere doelen: instrueren, activeren, provoceren, emotiveren, amuseren.		Deze doelen zijn vaak nevendoelen van de hoofddoelen. (Het is mooi meegenomen als een overtuigende tekst ook amuserend is.) Houd je aan de hoofddoelen. Dit zijn de termen die ook op je examen straks gebruikt worden.	